

людину сумніватися щодо потреби бути поряд з іншими людьми, однак членам родини необхідно намагатися підтримувати соціальну активність, оскільки підтримка є дуже важливою [2, с. 29].

Надання комплексної допомоги військовослужбовцю, який опинився в складному психологічному стані після повернення із зони бойових дій, також надається в рамках психологічної реабілітації. Метою психологічної реабілітації є надання учасникам бойових дій допомоги для відновлення психічного стану здоров'я до оптимального, необхідного для проведення діяльності, підтримки оптимальних відносин з членами сім'ї. В разі якщо військовослужбовець звертається до центру соціально-психологічної реабілітації учасників бойових дій, то він може отримати різносторонню фахову допомогу: медичну реабілітацію; заходи для соціально-психологічної адаптації учасників бойових дій та членів їх сімей у системі ринкових відносин (індивідуальна психологічна та психотерапевтична допомога, групові та індивідуальні форми реабілітації); соціально-психологічну підтримку для нього та для членів його сім'ї; профконсультування, первинну або додаткову професійну освіту; сприяння в працевлаштуванні; соціально-правовий захист [3, с. 60].

Таким чином, процес психологічного супроводу учасників бойових дій є невід'ємною та вкрай важливою складовою процесу адаптації учасників бойових дій. Він дає можливість подолати наслідки бойової психологічної травми, відновити порушені війною мотивацію та соціальні навички учасників бойових дій. Психологічний супровід здійснюється через індивідуальні та групові консультативні заняття, тренінги, психотерапію. Його ефективність значно підвищується за умов систематичності, доступності, комплексного охоплення всіх аспектів життя учасника бойових дій. Саме психологічний супровід дає найбільші шанси на успішну адаптацію учасника бойових дій до повноцінного мирного життя.

1. Денисюк С. Г., Корнієнко В. О. Адаптація як передумова самореалізації військовослужбовців до умов цивільного життя. Актуальні проблеми проектування, виготовлення і експлуатації озброєння та військової техніки : мат. всеукр. наук.-техн. конф., Вінниця, : ВНТУ, 2017. С. 111–113.

2. Пам'ятка для сімей військовослужбовців, які повернулися з зони АТО / за ред. Майстренко Т. М., пер. з англ. Масик О. Л. URL : <http://psyservice.org/wp-content/uploads/2015/03/Поверненняіз-зони-бойових-дій.pdf>.

3. Чапляк А. П. Основні напрямки реабілітації учасників бойових дій Україна. Здоров'я нації. 2018. №3/1 (51). С. 59–61.

УДК 502.1

DOI: 10.31733/15-03-2024/2/448-450

Кирило НІКОЛАЄВ

професор кафедри
публічного адміністрування,
Міжрегіональної Академії
управління персоналом,
кандидат сільськогосподарських наук,
доцент

РОЛЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ МІЖНАРОДНОЇ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

У сучасному світі, де екологічні проблеми стають все більш актуальними та загрозливими, роль екологічної безпеки набуває надзвичайної важливості як на міжнародному, так і на національному рівнях. Збереження природного середовища, протидія забрудненню та зміні клімату, а також запобігання екологічним кризам стають не лише екологічними проблемами, але й загрозами для безпеки людства в цілому.

На думку вченого М. Хилька [3], що тема розглядається як у теоретичному, так і в практичному контексті, об'єднуючи аспекти наукових досліджень, міжнародного співробітництва та стратегій національного управління. Теоретичні основи екологічної

безпеки розглядаються через призму її взаємозв'язку з загальною безпекою, міжнародними стандартами та потенційними загрозами. Практичний аспект полягає у розробці та впровадженні конкретних стратегій для запобігання екологічним кризам, оцінці ризиків та співпраці між країнами для вирішення спільних екологічних проблем.

Доречно наголосити, що роль екологічної безпеки у забезпеченні міжнародної та національної безпеки є надзвичайно важливою у сучасному світі, де зростаючі екологічні проблеми стають все більш актуальними та загрозливими.

Слід розглянути більш детально теоретичні аспекти:

– *екологічна безпека як складова загальної безпеки*: теоретично екологічна безпека розглядається як складова загальної безпеки, що включає заходи для запобігання або зменшення екологічних загроз, які можуть вплинути на життя людей, економіку та природне середовище;

– *міжнародні стандарти та договори*: теоретично аспект включає аналіз міжнародних стандартів, договорів та угод, спрямованих на забезпечення екологічної безпеки на різних рівнях – від глобального до регіонального;

– *екологічні війни та конфлікти*: важливим аспектом є вивчення можливості екологічних війн та конфліктів як результату порушення екологічної безпеки, а також вивчення методів їх запобігання [2].

Згідно з розглянутими теоретичними аспектами, екологічна безпека інтегрується в загальний контекст безпеки, визнаючи її як ключовий елемент збереження життя, економічного процвітання та природної рівноваги. Підтримка міжнародних стандартів та договорів стає стратегічним напрямком у вирішенні екологічних проблем на різних рівнях, що підкреслює необхідність спільних зусиль у протидії екологічним викликам. Дослідження можливостей екологічних воєн та конфліктів, а також розробка методів їх запобігання, наголошують на важливості розуміння та ефективного управління екологічними ризиками для забезпечення міжнародної та національної безпеки.

Таким чином, розглянуті аспекти вказують на необхідність комплексного підходу та спільних зусиль у забезпеченні сталого розвитку та збереженні навколишнього середовища.

Варто на думку Ю. Кобець розглянути практичні аспекти:

– *оцінка екологічних загроз*: практичний аспект включає оцінку рівня екологічних загроз для національної та міжнародної безпеки, виявлення джерел забруднення та ідентифікацію потенційних ризиків;

– *розвиток та впровадження екологічних стратегій*: важливим практичним аспектом є розробка та впровадження екологічних стратегій та програм, спрямованих на збереження природного середовища та запобігання екологічним кризам;

– *міжнародне співробітництво*: практичний аспект включає роль міжнародного співробітництва у вирішенні екологічних проблем, обміні технологіями та найкращими практиками, а також спільне реагування на екологічні кризи та аварії;

– *екологічна дипломатія*: розвиток екологічної дипломатії як інструменту для вирішення міжнародних екологічних проблем та підтримки спільних стандартів ініціатив [1, с. 78-80].

Загалом, практичні аспекти вивчення ролі екологічної безпеки в контексті забезпечення міжнародної та національної безпеки підкреслюють необхідність конкретних дій та стратегій для ефективного управління екологічними проблемами. Оцінка екологічних загроз, розробка та впровадження екологічних стратегій, а також міжнародне співробітництво та розвиток екологічної дипломатії є важливими інструментами для запобігання екологічним кризам та забезпечення сталого розвитку. Реалізація цих практичних заходів вимагає спільних зусиль та взаємодії між країнами, організаціями та громадськістю, щоб забезпечити належний рівень екологічної безпеки на міжнародному та національному рівнях. Такий підхід дозволить зменшити ризики екологічних криз, зберегти природні ресурси та підтримати стійкий розвиток суспільства.

Таким чином, екологічна безпека відіграє критичну роль у забезпеченні як міжнародної, так і національної безпеки. Її розуміння та ефективне впровадження заходів є необхідними для збереження природного середовища, забезпечення сталого розвитку та зменшення ризику екологічних криз. Теоретичні та практичні аспекти розгляду цієї проблематики доповнюють один одного, створюючи комплексний підхід до забезпечення екологічної безпеки.

1. Кобець Ю. Екологічна безпека в системі національної безпеки. II *Міжнародна наукова конференція "воєнні конфлікти та техногенні катастрофи: історичні та психологічні наслідки"* С. 78-80 URL : https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/37892/2/MCTD_2022_Kobets_Yu-Ecological_safety_in_the_78-80.pdf
2. Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти : матер. III *Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 15 бер. 2019 р.)*. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2019. 365 с.
3. Хилько М. І. Екологічна безпека України: Навчальний посібник. Київ, 2017 р. 257 с.

УДК 376+331.4552

DOI: 10.31733/15-03-2024/2/450-4

Тетяна ОСТАПЕНКО

доцент кафедри аналітичної
економіки та менеджменту
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат економічних наук, доцент

ІНСТРУКТАЖ З ОХОРОНИ ПРАЦІ ЯК ЕЛЕМЕНТ БЕЗПЕКОВОГО СЕРЕДОВИЩА ОРГАНІЗАЦІЇ ДЛЯ ПРАЦЮЮЧИХ

Безпечні умови праці є одним із основних прав людини. Діяльність щодо безпеки створює можливості для підвищення ефективності діяльності організації, а також для захисту її робітників і службовців. Безпечні умови праці, які доводяться до підлеглих через інструктажі з охорони праці, формують відповідне безпекове середовище для працюючих.

Загальна організація проведення інструктажів та інструктажів з охорони праці визначається роботодавцем у письмовій формі залежно від конкретної ситуації на підприємстві із зазначенням видів інструктажів та інструктажів, осіб, які навчатимуться та (або) інструктуватимуться; програми тренінгів/інструктажів, а також особи, які їх проводитимуть. Особи без необхідних знань, навичок чи дієздатності не допускаються до роботи.

Навчання та інструктаж з охорони праці та техніки безпеки проводяться у робочий час, усі витрати несе роботодавець.

Особи, які пройшли інструктаж з охорони праці:

Інструктажі з охорони праці проводяться для кожного працівника незалежно від терміну договору та тривалості робочого часу, у т.ч. а також: працівникам, наданим підприємством, які надають тимчасову зайнятість; відряджені робітники та службовці; працівники інших підприємств, які працюватимуть на території підприємства; особи, прийняті на навчання чи підвищення кваліфікації; особи, із якими здійснюється виробнича практика; решта осіб, які відвідуватимуть виробничі підрозділи підприємства [4].

Види інструктажів з охорони праці:

1. У день початку роботи проводиться первинний інструктаж, метою якого є ознайомлення новоприйнятих на роботу робітників та службовців з основними правилами та вимогами охорони праці на підприємстві, з видом та характером виконуваних робіт, з конкретними небезпеками та ризиками, а також з вимогами до їх поведінці. Посадова особа, яка проводила первинний інструктаж осіб, які надходять на роботу, видає службову записку згідно зі ст. 12 абз. 3 положення, яке зберігається в особовій справі працівника.

2. Інструктаж на робочому місці проводиться до того, як працівнику або службовцю буде доручено самостійну роботу. Робочим та службовцям, робота яких пов'язана з експлуатацією, обслуговуванням та ремонтом машин та інших технічних засобів або займається діяльністю, що створює небезпеку для здоров'я та життя людей, незалежно від їх підготовки, освіти, кваліфікації та стажу роботи в тій чи іншій професії, крім інструктажу на робоче місце, проводиться також навчання правилам забезпечення безпечних та здорових умов праці. У цих випадках роботодавець повинен визначити: робочі місця та працівників, на яких проводитиметься навчання та перевірка; навчальний план; тривалість навчання; тренери та формат іспиту.

Протокол огляду зберігається у справі робітника чи службовця. Відповідні